

paulus
school

Omgangs- en gedragsprotocol

en wat we doen tegen- en ter voorkoming van pesten

Inleiding

Dit omgangs-gedragsprotocol is opgesteld om goed te kunnen reageren op situaties waarin een kind wordt gepest of pest. In dit protocol gaat het over het begrip pesten, over de werkwijze in de school om preventief pesten te voorkomen, over wat u van de leerkrachten mag verwachten en wat de school van u verwacht en over wat we doen wanneer het toch mis gaat.

Waarom dit protocol?

'Vaardig de wereld in!' is de missie van de Paulusschool. Ook op sociaal en emotioneel vlak is het belangrijk dat kinderen zich competent voelen en ervaren dat ze iets goed kunnen; dat het zich sociaal verbonden weet, zich geaccepteerd voelt, erbij hoort, initiatieven neemt en met anderen samenwerkt. We willen kinderen een veilig en gestructureerd pedagogisch klimaat bieden waar zij zich veilig, gewaardeerd en gerespecteerd voelen.

Pesten komt op iedere school voor. Het is een probleem dat wij onder ogen zien en serieus en zorgvuldig willen aanpakken. Het is daarbij van belang dat alle leerlingen, ouders, directie en leerkrachten zich betrokken voelen bij de aanpak van een pestprobleem. Met elkaar moeten we ervoor zorgen dat er op school een veilig klimaat heerst. Een middel daarvoor is het opstellen van dit protocol dat door alle betrokkenen wordt onderschreven, uitgedragen en nageleefd.

Op de Paulusschool wordt gewerkt met de Kanjertraining. De kernwoorden van de Kanjertraining zijn: vertrouwen, rust en wederzijds respect, sociale redzaamheid, ouderbetrokkenheid, burgerschap, gezond gedrag en duurzaamheid. Kanjertraining gaat over het bevorderen van onderling vertrouwen in groepen. Vertrouwen is de basis voor het creëren van rust in de klas, het stimuleren van sociale veiligheid en een prettig schoolklimaat.

Begripsomschrijving

Plagen en pesten?

Wanneer is er nu sprake van plagen en wanneer is er sprake van pestgedrag? Het is belangrijk om het verschil duidelijk te hebben, ook voor de kinderen zelf. Het meest eenvoudig onderscheid is dat plagen meestal gebeurt in het zicht van de volwassene en pesten vaak achter de rug van volwassenen om. Daarom weet een leerkracht zelden uit zichzelf wat er zich precies afspeelt tussen de kinderen onderling. De leerkracht moet hiervoor worden geïnformeerd door de leerlingen zelf.

Plagen gebeurt vaak met humor, wordt bedoeld als een grapje. Het stopt wanneer iemand zegt dat het niet meer leuk is. Gaat het door dan kan het pesten worden of als pesten worden ervaren.

Een kind wordt gepest wanneer het herhaaldelijk last heeft van negatieve acties van een ander (fysiek, verbaal of psychologisch, direct of via internet of mobiel) die op hem of haar zijn gericht, en waarbij de macht ongelijk is verdeeld.

De Kanjertraining gaat ervan uit dat in de meeste gevallen wanneer een kind zich gepest voelt, de 'pester' niet de bedoeling heeft de ander pijn te doen. Wanneer de gevolgen voor de gepeste duidelijk worden gemaakt aan de pester, zijn de meeste kinderen bereid hiermee te stoppen. En als dat niet voldoende is, dan wordt duidelijk gemaakt wat de sociale gevolgen voor de pester zelf zullen zijn. Cruciaal in het ontstaan en het in stand houden van pesten zijn de reacties van leeftijdsgenoten op de pester. Zolang deze het pesten blijven aanmoedigen, is het voor de pester moeilijker om hiermee te stoppen. Heerst er in een klas een mentaliteit van respect en vertrouwen, dan zal er minder gepest

worden dan wanneer er een onveilige sfeer heerst, waarin kinderen zich moeten bewijzen en bezig zijn met hun status in de groep.

Kanjercoördinator en vertrouwenspersoon

Pesten gebeurt per definitie achter de rug van degene die kan ingrijpen, zoals een vader of moeder, juf of meester. Dat betekent dat er goed moet worden samengewerkt tussen school en ouders en dat kinderen moet worden geleerd hoe zijn kunnen aangeven dat zij zich gepest voelen, of merken dat er in hun omgeving gepest wordt. Wij leren kinderen dat ze dit altijd met hun eigen leerkracht kunnen bespreken. Daarnaast leren kinderen dat als ze liever met een andere leerkracht praten, dat ook mogelijk is. Ze kunnen dan terecht bij onze vertrouwenspersoon Brenda Kuiper en/of bij onze Kanjercoördinator Renée Smits. Zij zijn aanspreekpunt voor leerlingen, maar ook voor ouders en personeelsleden, als het gaat om pesten op school.

Als de school signalen krijgt over pesten, zal dit altijd met de ouders van de betrokken kinderen worden besproken. Een goede samenwerking tussen school en ouders is cruciaal, zowel voor de pesters, als voor de kinderen die gepest worden.

Wat doet de Paulusschool aan preventie?

Preventie

Met behulp van de Kanjerlessen doet de school aan preventie. Kernpunten in de aanpak:

1. De Kanjerafspraken.
2. Denk goed over jezelf en de ander.
3. Pieker niet in je uppie, maar deel je zorgen met de ander, bij voorkeur met je ouders.
4. Denk oplossingsgericht.
5. Geef op een nette manier je mening en doe je voordeel met kritiek die je krijgt.
6. De school onderscheid tussen onvermogen en onwil:
 - 6a. Is er sprake van onvermogen dan mag deze leerling erop vertrouwen dat hiermee rekening wordt gehouden. Deze leerling heeft veel te leren in een moeizaam proces. De omgeving heeft daar begrip voor.
 - 6b. Is er sprake van onwil, dan krijgt deze leerling een grens gesteld, ook als dat samengaat met onvermogen. Bij onwil kan geen beroep meer gedaan worden op begrip van de omgeving. Die rek is eruit. Het kan namelijk niet zo zijn dat de omgeving overal rekening mee moet houden, en dat het onwillige kind om wat voor reden dan ook 'de eigen gang' mag gaan.
7. Hulp in de vorm van een maatje/buddy/tutor (bemiddeling).
8. Duidelijk schoolbeleid en handhaving ervan.

De Kanjerafspraken

De school streeft een positieve, opbouwende sfeer na en doet dat binnen de kaders van de wet enerzijds en binnen het kader van de Kanjerafspraken anderzijds.

- We vertrouwen elkaar
- We helpen elkaar
- We werken samen
- We hebben plezier
- We doen mee

Petten / rollen

Bij de Kanjertraining horen ook petten die staan voor het gedrag dat de kinderen vertonen. Het is de bedoeling dat kinderen zich bewust worden van hun eigen gedrag en dat ze voor bepaald gedrag kunnen kiezen.

- Witte pet / Tijger
De tijger is een kanjer. Hij/zij is tevreden met zichzelf, komt voor zichzelf op en voor anderen, maar weet ook wanneer het tijd is om weg te lopen.
- Rode pet / Aap
Neemt niemand serieus ook zichzelf niet. Hij/zij lacht overal om. Het is een meeloper en hij/zij versterkt hierdoor het gedrag van de vogel.
- Gele pet / Konijn
Heeft een negatief zelfbeeld. Hij/zij komt niet voor zichzelf op of voor anderen en loopt liever snel (bang) weg.
- Zwarte pet / Vogel
Vindt zichzelf geweldig en anderen helemaal niks. Hij/zij laat dat aan anderen voelen. Alle anderen deugen niet en hij/zij bepaalt zelf wel wat hij doet. Hij/zij pest andere kinderen.

We willen met de Kanjertraining bereiken dat alle kinderen zich gaan gedragen als een witte pet. Elk met zijn eigen karakter als basis.

De school zet middels de Kanjertraining in op het versterken van het onderling vertrouwen en het besef dat het goed is elkaar te helpen. Binnen dat kader speelt niemand de baas, hebben we plezier met elkaar, en ben je of blijf je niet zielig. Duidelijk wordt gesteld dat de leerlingen ten opzichte van elkaar niet de baas zijn. De leerkracht daarentegen is op school 'de baas/het gezag' en de ouders zijn dat thuis.

Ieder schooljaar wordt gestart met de Kanjerweek. Na de kerstvakantie gebeurt dit opnieuw in aangepaste vorm.

Twee keer per jaar, in november en april, worden de vragenlijsten en het sociogram afgenomen. Deze worden geanalyseerd en van daaruit worden eventuele stappen ondernomen op individueel- of groepsgebied en kan er een gesprek met ouders plaats vinden.

Naast de wekelijkse lessen en/of activiteiten bij de Kanjertraining werken we met de Persoonlijke doelen. Deze zijn: samenwerken, respect, moraliteit, communicatie, doorzettingsvermogen, bedachtzaamheid, onderzoek, aanpassingsvermogen. Deze worden in de groep besproken en toegepast en ook rond de persoonlijke doelen vinden activiteiten en assessments plaats.

Vanaf groep 5 krijgen de leerlingen mediawijsheid met als belangrijk onderdeel 'veilig internet'. Dit wordt in de hogere groepen herhaald waarbij in groep 7 en 8 social media specifiek wordt besproken.

In het kader van de Gezonde school en het thema Welbevinden wordt Schooljudo aangeboden. Dit vindt plaats in januari 2019 waarna bekeken wordt of dit in de jaren daarna verder herhaald zal worden.

Pleinwachten observeren goed hoe kinderen met elkaar spelen. Waar ruzies zijn wordt dit opgelost met de desbetreffende kinderen. Als dit niet in één pauze opgelost kan worden, meldt de pleinwacht dit bij de eigen leerkracht.

Wat doet de Paulusschool als pesten wordt gesignaleerd?

Rollenspel

De Kanjertraining richt zich op meer dan pesten alleen. Kinderen leren om te gaan met vervelend gedrag van een ander. Kinderen die zich misdragen worden aangesproken op hun verantwoordelijkheid en hun verlangen het goede te doen. De meeste kinderen bedoelen het goed, maar zo komt het niet over. Daarin wijkt een kind niet af van veel volwassenen. Als zoiets zich voordoet, dan is het goed dat het kind wordt gecorrigeerd. Omdat leerkrachten (en ouders) niet alles zien, is het van belang dat kinderen zelf ook enige zelfredzaamheid vertonen. Kinderen kunnen best aan elkaar vertellen dat ze last hebben van bepaald gedrag. Omdat kinderen, op een enkeling na, niet vervelend willen doen, zijn op dit niveau de meeste problemen op te lossen.

In de Kanjertraining wordt expliciet geoefend in rollenspelen hoe je kunt reageren op vervelend gedrag. Dit gebeurt met gedragsrollen met behulp van verschillende petten. Kinderen leren recht op te staan, de ander aan te kijken en te zeggen: "Ik vind dit vervelend. Wil je ermee stoppen?" Vervolgens lopen ze naar een andere leerling die ze kunnen vertrouwen (een maatje/buddy). Daar gaat de leerling niet zeuren, maar zij gaan samen iets anders doen. Als het op die manier niet oplost, dan gaat de leerling samen met zijn maatje naar de juf of meester.

Tijdens dit rollenspel hebben medeklasgenoten de neiging om te giechelen om het grensoverschrijdend gedrag van de uitdager. Aan deze leerlingen wordt duidelijk gemaakt dat dit giechelgedrag het pestgedrag van de uitdager versterkt. Ze geven als het waren 'benzine' aan een vervelend lopend motortje. De leerlingen leren geen voeding (benzine) meer te geven aan vervelend gedrag. Zo oefent niet alleen de gepest, maar ook de omstander.

Op welke manier corrigeert de leerkracht op school?

Bij een conflict kiest de school voor een oplossingsgerichte aanpak. Dat wil zeggen: de school zoekt een oplossing die alle partijen (zo veel mogelijk) recht doet, en borgt gemaakte afspraken. Een oplossingsgerichte aanpak is te onderscheiden van een wraak- en haat gerichte aanpak (vormen van bedreiging en kwaadsprekerijen) of een zeurderige aanpak (indirecte kwaadsprekerijen en slachtofferschap). Kortom: doe elkaar recht.

De leerkracht gaat ervan uit dat mensen, dus ook kinderen, elkaar niet dwars willen zitten. Kinderen hebben niet de bedoeling om vervelend te doen. In een conflict wordt daarom gevraagd naar bedoeling van het kind.

Is het jouw bedoeling om mij zo boos te maken?

Is het niet jouw bedoeling? Doe het dan anders.

Is het wel jouw bedoeling, dan doe je dat effectief, maar dan heb je nu een probleem, want ik sta niet toe dat jij verder gaat op deze manier.

Wat als het vervelende gedrag / pesten niet stopt?

Wanneer het vervelende gedrag of het pesten niet stopt is het tijd voor een volgende stap. Er wordt binnen de organisatie contact opgenomen met de intern begeleider of directie die kan ondersteunen of bijstaan. Er wordt contact opgenomen met de ouders(s) van het kind en zij worden uitgenodigd voor gesprek. In contact met de ouders wordt verteld wat het probleem is en wat de bedoeling van hun kind lijkt te zijn. Aan de ouders wordt nadrukkelijk gevraagd of zij de bedoeling van hun kind (Ja of Nee), ondersteunen. Zolang de ouders niet op school zijn geweest, wordt de leerling de toegang tot de klas ontzegd. Dat kan bijvoorbeeld in een opvangklas. Kern van deze laatste aanpak is de banden van deze leerling doorsnijden met de klasgenoten, zodat niet kan worden gemanipuleerd door deze leerling.

Aanvullend: School en gezin halen voordeel uit een goede samenwerking en communicatie. Ook ouders hebben dus de verantwoordelijkheid om een pestprobleem bij de leerkracht aan te kaarten. Dit neemt niet weg dat iedere partij moet waken over haar eigen grenzen: het is bijvoorbeeld niet de bedoeling dat ouders andermans kind een lesje gaan leren, met het doel de problemen voor hun eigen kind op te lossen. Bij problemen van pesten of agressie zullen de leerkrachten, directie en ouders hun verantwoordelijkheid moeten nemen en overleg voeren met elkaar, met het doel een goede oplossing te vinden die ook in de toekomst houdbaar is.

Voorbeeldgedrag van leerkrachten en ouders is van groot belang. Er zal minder worden gepest als duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar (fatsoensnormen), waar verschillen worden aanvaard en waar ruzies niet met verbaal of fysiek geweld worden opgelost. Agressief gedrag van leerkrachten, ouders en leerlingen wordt niet geaccepteerd. Alle betrokkenen nemen duidelijk stelling tegen dergelijke gedragingen.

Pestprotocol van de Paulusschool

Het pestprotocol vormt de verklaring van de vertegenwoordigers van de school en de ouders waarin is vastgelegd dat men pestgedrag op school niet accepteert. De Paulusschool wil voor alle kinderen een veilige school zijn. Dit betekent dat de school expliciet stelling neemt tegen pestgedrag en concrete maatregelen voorstelt bij voorkomend pestgedrag.

Procedure

1. Indien er sprake is van incidenten betreffende pestgedrag wordt dat met de betrokken kinderen besproken door de leerkracht van het kind. Dit gesprek staat niet op zichzelf maar wordt regelmatig herhaald om het probleem aan te pakken. Van deze gesprekken worden aantekeningen gemaakt in het leerlingvolgsysteem van zowel de pester als het gepeste kind.
2. Indien er sprake is van herhaald pestgedrag worden de ouders van de pester in het bijzijn van de pester op de hoogte gesteld van de ongewenste gebeurtenissen in een gesprek op school. Aan het eind van dit oudergesprek worden de afspraken met de pester uitdrukkelijk doorgesproken en vastgelegd. Ook de op te leggen sancties bij overtreding van de afspraken worden daarbij vermeld. Gedacht kan worden aan uitsluiting van met name de situaties die zich in het bijzonder lenen voor pestgedrag. De directie wordt uiterlijk in dit stadium op de hoogte gesteld van de situatie. En kan de gegevens van de gesprekken terugvinden in het leerlingvolgsysteem.
3. Indien het probleem zich toch blijft herhalen overhandigt de leerkracht alle aanwezige gegevens aan de directie met daarin de data van de gebeurtenissen, de data en inhoud van de gevoerde gesprekken en de vastgelegde afspraken zoals die gemaakt zijn om het pesten aan te pakken.

4. De directie vraagt de ouders op school voor een gesprek. Ook het kind kan in dit eerste gesprek betrokken worden. De directie gaat uit van het opgebouwde archief van de leerkracht en vult dit archief verder aan met het verloop van de gebeurtenissen.
5. Indien het gedrag niet verbetert kan er een hulpvraag neergelegd worden bij de op school aanwezig leerlingcoördinator en/of een verwijzing plaatsvinden naar het Nuyens Instituut of naar externe hulpverleners.
6. Indien het pestgedrag van de pester niet aanzienlijk verbetert en/of de ouders van het kind werken onvoldoende mee om het probleem ook aan te pakken kan de directie overgaan tot bijzondere maatregelen: isoleren van de pester of een tijdelijk uitsluiting van het bezoeken van de lessen op school met een maximum van drie dagen (zie schoolgids).

Dit document is op 21 januari 2019 besproken en goedgekeurd door het team en op 22 januari 2019 vastgesteld tijdens de MR vergadering.